

**KĄ APIE KLINIKINIUS VAISTINIO
PREPARATO TYRIMUS TURĖTŲ
ŽINOTI JŲ DALYVIAI?**

I. BENDRA INFORMACIJA

Klinikiniai vaistinio preparato tyrimai ir kiti biomedicininiai tyrimai – neatsiejama medicinos mokslo dalis. Be mokslinių tyrimų neįmanoma medicinos pažanga, naujų veiksmingesnių vaistų, padedančių išgydyti ligonius, pailginti jų gyvenimo trukmę, pagerinti gyvenimo kokybę, atsiradimas. Biomedicininiai tyrimai su gyvais žmonėmis (klinikiniai tyrimai) nėra naujas dalykas žmonijos istorijoje. Klinikinių tyrimų, kaip juos suprantame šiandien, pradžia – XVIII a. Jau tuomet, pasitelkiant kontrolines žmonių grupes, buvo nustatytos efektyvios priemonės nuo skorbuto, atrasta vakcina nuo raupų.

Griežtai reglamentuota, standartizuota šiuolaikinių tyrimų istorija prasidėjo maždaug XX amžiaus antrojoje pusėje, kai atsirado tarptautiniai ir nacionaliniai norminiai dokumentai, nustatantys tiek mokslinius ir procedūrinius standartus, tiek tiriamųjų teisių apsaugos reikalavimus.

Šio leidinio tikslas – vienoje vietoje pateikti atsakymus į svarbiausius klausimus dėl klinikinių vaistinio preparato tyrimų. Tikimės, kad ši informacija bus naudinga pacientams, kurie svarsto galimybę dalyvauti klinikiname vaistinio preparato tyrime arba jame jau dalyvauja, taip pat suteiks daugiau žinių apie klinikinius vaistinio preparato tyrimus plačiau visuomenei.

Kas yra klinikinis vaistinio preparato tyrimas?

Klinikinis vaistinio preparato tyrimas yra su žmonėmis atliekamas mokslinis tyrimas, kuriuo siekiama ištirti naują vaistinį preparatą: nustatyti jo veiksmingumą, sukeltas nepageidaujamas reakcijas, ištirti naujo vaistinio preparato pasisavinimą, pasiskirstymą ir išsiskyrimą žmogaus organizme.

Klinikiniais vaistinio preparato tyrimais siekiama nustatyti, ar nauji vaistiniai preparatai yra saugūs ir veiksmingi. Skiriant tiriamąjį vaistinį preparatą paciento būklė gali pagerėti, jei pasirodytų, kad tiriamasis vaistinis preparatas yra veiksmingas, tačiau gali ir nepagerėti arba net pablogėti dėl galimo nepageidaujamo poveikio. Nors klinikinio vaistinio preparato tyrimo metu yra skiriami vaistiniai preparatai, atliekami sveikatos patikrinimai ar medicininės procedūros, klinikinis vaistinio preparato tyrimas iš esmės skiriasi nuo įprastos (kasdieninės) klinikinės praktikos:

- ✓ Įprastos (kasdieninės) klinikinės praktikos tikslas yra išgydyti ir/ar pagerinti konkretaus paciento sveikatos būklę.
- ✓ Pagrindinis klinikinio vaistinio preparato tyrimo tikslas yra gauti naujų medicinos mokslo žinių, kurios ateityje gali pasitarnauti kitų šia liga sergančių pacientų sveikatai.

Kokios yra klinikinių vaistinio preparato tyrimų fazės?

Atliekant klinikinius vaistinio preparato tyrimus laikomasi nuoseklumo, todėl išskiriamos 4 klinikinių tyrimų fazės (etapai). Kiekvienoje klinikinių tyrimų fazėje siekiama atsakyti į skirtingus mokslinius klausimus.

- **I tyrimų fazėje** tyrimai dažniausiai atliekami su sveikais žmonėmis. Jų tikslas – nustatyti vaistinės medžiagos saugumą, dozavimą, jo kitimą organizme, pasiskirstymą audiniuose ir pašalinimą iš organizmo. Jei kuriamas psichiką veikiantis ar onkologinei ligai gydyti skirtas vaistinis preparatas, klinikiniai tyrimai su sveikais žmonėmis neatliekami.

- **II tyrimų fazėje** vaistinis preparatas pirmą kartą skiriamas pacientų, sergančių tik tam tikra liga, grupei. Stebimas vaistinio preparato galimas teigiamas poveikis ir nepageidaujami reiškiniai. Tuomet tyrimuose paprastai dalyvauja keli šimtai pacientų, tyrimai atliekami keliose klinikose vienu metu. II fazės tyrimo trukmė - nuo kelių savaitių iki kelių mėnesių.

- **III tyrimų fazėje** tikrinamas gydomasis vaistinio preparato veikimas, ilgalaikis veiksmingumas ir vartojimo saugumas, todėl tyrimuose paprastai dalyvauja iki kelių tūkstančių pacientų, kurie serga tam tikra liga, tačiau gali turėti ir gretutinių susirgimų. Šioje stadijoje ypač didelis dėmesys skiriamas galimam tiriamo vaistinio preparato šalutiniam poveikiui. Tyrimo trukmė – nuo kelių savaitių iki kelerių metų.

Po visų privalomų klinikinių tyrimų naujus vaistinius preparatus registruoja arba nacionalinės tarnybos, arba dvi didžiausios pasaulio vaistų registracijos agentūros – FDA (JAV Maisto ir vaistų administracija) bei EMA (Europos vaistų agentūra). Pastarosios institucijos registracija galioja visoje Europoje.

- **IV tyrimų fazėje** toliau tiriamas jau įregistruotas vaistinis preparatas, t. y. vaistinis preparatas, kurio veiksmingumas ir saugumas jau pakankamai ištirti ir kompetentingos institucijos jau leido juo prekiauti. IV fazės tyrimų metu stebimas ilgalaikis naudingas ir nepageidaujamas vaistinio preparato poveikis, kokia jo sąveika su kitais vartojamais vaistais ir pan.

Kas užsako klinikinius vaistinio preparato tyrimus?

Dažniausiai klinikinio vaistinio preparato tyrimo užsakovas yra vaistinius preparatus kurianti ir klinikinius tyrimus atliekanti, pelno siekianti farmacijos įmonė, kuri tyrėjams ir gydymo įstaigai, kurioje atliekamas tyrimas, skiria lėšų, reikalingų klinikiniam tyrimui atlikti.

Klinikinius vaistinio preparato tyrimus taip pat gali inicijuoti ir vykdyti mokslo institucijos (universitetai, institutai), o taip pat – atskiri tyrėjai. Taigi, užsakovu gali būti ne tik vaistinius preparatus kurianti farmacinė kompanija, bet ir universitetas, ligoninė, visuomeninė mokslinė organizacija, kita ne pelno siekianti institucija, pacientų organizacija ar atskiras, nepriklausomas tyrėjas.

Kas ir kur atlieka klinikinius vaistinio preparato tyrimus?

Klinikinius vaistinio preparato tyrimus atlieka tam tikrą kvalifikaciją ir patirtį turintys gydytojai, dirbantys poliklinikoje ar ligoninėje. Jie vadinami tyrėjais. Tyrėjus, kurie atliks tyrimą pagal tyrimo užsakovo parengtą tyrimo planą (vadinamą tyrimo protokolu), ligoninę ar polikliniką pasirenka tyrimo užsakovas.

Kaip atliekamas klinikinis vaistinio preparato tyrimas?

Klinikinis vaistinio preparato tyrimas – tai griežtai organizuota ir suplanuota veikla. Tyrimo planas, procedūros, tyrimo metodai, saugumo priemonės, statistiniai metodai, tiriamųjų teisių apsauga ir visa kita informacija išsamiai aptariama dokumente, kuris vadinamas tyrimo protokolu. Protokole taip pat pagrindžiamas tyrimo reikalingumas (kiekvienas tyrimas turi būti mokliškai pagrįstas, atitikti mokslinės kokybės kriterijus), nurodomi tyrimo tikslai, aprašomi asmenys, galintys dalyvauti planuojamame tyrime, tyrimo trukmė, metodologija ir kita svarbi informacija.

Kas yra placebo?

Klinikiniuose vaistinio preparato tyrimuose tiriamasis vaistinis preparatas dažnai yra lyginamas su placebo. Placebas – tai išoriškai į tiriamą vaistinį preparatą panašus preparatas (tabletė, injekcijos tirpalas, inhaliatorius ir pan.), tačiau neturintis jokio vaistinio poveikio. Kadangi kartais sveikatos pagerėjimo pojūtis atsiranda vien dėl vaistinio preparato vartojimo fakto (t. y. subjektyvaus psichologinio „placebo efekto“), moksliniuose vaistinio preparato tyrimuose placebo naudojamas tam, kad būtų galima įrodyti, kad vaistinis preparatas iš tiesų veiksmingas dėl jo objektyvių savybių, o ne dėl subjektyvių psichologinių priežasčių.

Kas yra „atsitiktinė imtis“ arba „atsitiktinė atranka“?

Klinikinių tyrimų metu tiriamojo vaistinio preparato poveikis dažniausiai lyginamas su kitu, įrodyto veiksmingumo (registruotu) vaistiniu preparatu, įprastai skiriamu tam tikros ligos gydymui, arba placebo. Taigi, dalis tyrime dalyvaujančių pacientų gauna tiriamąjį vaistinį preparatą, kita – palyginamąjį vaistinį preparatą arba placebo. Norint objektyviai įvertinti klinikinio vaistinio preparato veiksmingumą ir saugumą pacientai į šias grupes skirstomi atsitiktinio paskyrimo būdu (lyg metant monetą ar žaidimo kauliuką). Tokie klinikiniai tyrimai vadinami „atsitiktinių imčių“ arba „randomizuoti“.

Kas yra „aklas“ arba „koduotas“ tyrimas?

Patikimiausius mokslinius duomenis apie tiriamojo vaistinio preparato veiksmingumą ir saugumą galima gauti tuomet, kai tyrime dalyvaujantys pacientai nežino, kas jiems paskirta (tiriamasis vaistinis preparatas, aktyvus palyginamasis vaistinis preparatas ar placebo). Toks tyrimas vadinamas „viengubai aklu“ arba „koduotu“ tyrimu. Kad duomenys būtų dar patikimesni, tyrimą atliekantis gydytojas taip pat gali nežinoti, koks vaistinis preparatas yra paskirtas tyrime dalyvaujančiam pacientui. Toks tyrimas vadinamas „dvigubai aklu“ arba „dvigubai koduotu“.

Koks vaistinis preparatas buvo skiriamas pacientui sužinoma tik tyrimui pasibaigus arba tuo atveju, jei pablogėja paciento sveikata ir reikia išsiaiškinti, ar taip atsitiko dėl tiriamojo vaistinio preparato ar placebo vartojimo.

II. DALYVAVIMAS KLINIKINIUOSE VAISTINIO PREPARATO TYRIMUOSE

Kaip atrenkami pacientai?

Kad pacientas galėtų dalyvauti tyrime, jis turi atitikti tam tikrus įtraukimo į klinikinį tyrimą reikalavimus.

Tačiau svarbiausia dalyvavimo klinikiniuose tyrimuose sąlyga – savanoriškas informuoto žmogaus sutikimas dalyvauti tyrime. Tai reiškia, kad prieš pacientą įtraukiant į tyrimą:

- ✓ jam turi būti suteikta visapusė informacija apie planuojamą tyrimą (ji pateikiama raštu ir žodžiu)
- ✓ tyrėjas turi atsakyti į visus jam rūpimus klausimus
- ✓ pacientui turi būti suteikta pakankamai laiko susipažinti su informacija, apsvarstyti ją ir tik tuomet laisvai, niekieno neverčiamas priimti sprendimą dalyvauti ar nedalyvauti tyrime
- ✓ pacientas pasirašo dokumentą, vadinamą Informuoto asmens sutikimu.

Taigi, į klinikinius tyrimus įtraukiami tik asmenys, sutinkantys juose dalyvauti savo noru.

Dažniausiai pacientus konkrečiam tyrimui parenka tyrėjas iš savo gydomų pacientų tarpo. Kartais žmonės kviečiami dalyvauti klinikiniuose tyrimuose ir paskelbiant apie tyrimą gydymo įstaigų skelbimų lentose ar žiniasklaidoje.

Kas yra informuoto asmens sutikimas?

Klinikiniai tyrimai atliekami tik tuomet, kai yra rašytinis tiriamojo asmens sutikimas. Prieš duodamas sutikimą, pacientas jam suprantama kalba ir forma informuojamas apie tyrimo tikslą, planą, taikomus metodus. Ši informacija pateikiama dokumente, kuris paprastai vadinamas Asmens informavimo ir informuoto asmens sutikimo forma. Joje aptariamos tyrimo atlikimo priežastys, mokslinio tyrimo procedūros, nauda, rizika, galimi nepatogumai, tiriamojo teisės ir kita svarbi informacija. Pasirašiusieji minėtą formą tiriamieji sutinka dalyvauti moksliniame tyrime ir laikytis protokole numatytų reikalavimų.

Kokia yra dalyvavimo tyrime nauda bei žala pacientui?

Jei pacientui dalyvaujant klinikiniame vaistinio preparato tyrime pacientui skiriamas tiriamasis vaistinis preparatas bus veiksmingas, paciento būklė gali pagerėti.

Vis dėlto, klinikinio vaistinio preparato tyrimo metu tiriamųjų sveikata gali ir nepagerėti ar net pablogėti, tačiau jo metu gauta informacija padeda mokslininkams sukurti naujus vaistus ar gydymo būdus, kurie gali būti naudingi ateityje konkrečia liga sergantiems pacientams.

Kokios pacientų, dalyvaujančių klinikiniuose vaistinio preparato tyrimuose, teisės?

- **Teisė sutikti arba atsisakyti dalyvauti tyrime.** Savanoriškas sutikimas dalyvauti klinikiniame tyrime yra viena svarbiausių jo vykdymo sąlygų. Žmonėms, kuriems siūloma dalyvauti tyrime svarbu žinoti, kad tik nuo jų priklauso, sutikti dalyvauti tyrime ar ne. Nesvarbu, koks bus sprendimas, tai niekaip negali daryti įtakos pacientui teikiamos sveikatos priežiūrai. Prieš įtraukiant į tyrimą, žmogui turi būti duodama susipažinti su dokumentu, kuriame pateikiama visa svarbiausia informacija apie tyrimą. Šis dokumentas vadinamas Asmens informavimo ir informuoto asmens sutikimo forma.

- **Teisė atšaukti sutikimą bet kuriuo metu.** Pacientai turi teisę atsisakyti dalyvauti tyrime, o pradėję dalyvauti - gali bet kada iš jo pasitraukti. Jei pacientas nusprendžia nebedalyvauti tyrime, o pasitraukimas iš tyrimo (pvz., tiriamojo preparato vartojimo nutraukimas) kelia pavojų asmens sveikatai, tyrėjas privalo paaiškinti, kaip geriau elgtis tokiu atveju. Tiriamojo asmens sprendimas atsisakyti dalyvauti arba nebedalyvauti tyrime negali turėti įtakos teikiamai sveikatos priežiūrai.

- **Teisė į asmens duomenų konfidencialumo užtikrinimą.** Tyrimo metu turi būti užtikrintas informacijos apie tiriamąjį konfidencialumas.

✓ Pacientas turi teisę žinoti, kokie duomenys apie jį bus renkami (iš jo paties arba iš medicinos dokumentų), kaip ir kiek laiko jie bus saugomi bei naudojami ir kas bus už tai atsakingas (tyrėjas, tyrimo centras).

✓ Taip pat svarbu žinoti, kas ir koku tikslu galės susipažinti su duomenimis, leidžiančiais tiesiogiai nustatyti asmens tapatybę (neužkoduotais duomenimis), o kam ir koku tikslu prieinama tik koduota informacija apie asmens sveikatą (užsakovo įgalioti tyrimą prižiūrintys asmenys, etikos komitetai ar kitos kontroliuojančios institucijos, tyrime dalyvaujantys tyrėjai).

✓ Pacientas taip pat turi teisę žinoti, koku būdu tvarkomi tyrimo metu surinkti duomenys (automatiniu, sudarant „popierines“ bylas ar pan.), taip pat susipažinti su savo asmens duomenimis, reikalauti ištaisyti, sunaikinti ar sustabdyti savo asmens duomenų tvarkymo veiksmus, jei nusprendžia pasitraukti iš tyrimo. Kartais, kai tiriamasis nusprendžia pasitraukti iš tyrimo, jis negali reikalauti sunaikinti surinktų jo asmens duomenų. Tačiau tokiu atveju tyrėjas jam turi paaiškinti, kodėl ši teisė ribojama.

- **Teisė į žalos atlyginimą.** Užsakovas ir pagrindinis tyrimo tyrėjas privalo apdrausti savo civilinę atsakomybę dėl galimos žalos padarymo pacientui tyrimo metu. Tai reiškia, kad tiriamieji turi teisę į žalos sveikatai ir/ar neturtinės (moralinės) žalos, patirtos dalyvaujant klinikiniame vaistinio preparato tyrime arba atsiradusios kaip šio tyrimo pasekmė, atlyginimą. Su draudimo taisyklėmis ir draudimo poliso kopija tiriamieji gali susipažinti tyrimo vietoje – pas tyrėją. Jei pacientas mano, kad tyrimo metu patyrė žalą sveikatai, jis turi kreiptis į tyrėją.

Ką dar būtina žinoti prieš sutinkant dalyvauti klinikiniam tyrimui?

Priimant sprendimą, ar dalyvauti klinikiniam tyrimui, svarbu neskubėti ir perskaityti Asmens informavimo ir informuoto asmens sutikimo formą. Nereikia bijoti klausti ir su tyrimu siūlančiu dalyvauti gydytoju būtina išsiaiškinti visus rūpimus klausimus, taip pat, esant reikalui, pasitarti su šeimos nariais, draugais, šeimos gydytoju ar kitais asmenimis.

Toliau pateikiami pagrindiniai klausimai, kurie yra labai svarbūs priimant sprendimą dalyvauti klinikiniam tyrimui:

- Koks yra pagrindinis tyrimo tikslas ir kodėl tyrimas yra svarbus?
- Kaip bus vykdomas klinikinis tyrimas?
- Ar tiriamasis vaistinis preparatas jau buvo išbandytas kituose tyrimuose?
- Kokios procedūros ar medicininiai tyrimo metodai bus atliekami tyrimo metu?
- Ar planuojamas tyrimas bus man naudingas?
- Kokia galima tiriamojo preparato ar taikomų procedūrų rizika bei nepatogumai?
- Kaip dažnai reikės lankytis gydymo įstaigoje, ar reikės ir kiek laiko reikės gulėti ligoninėje?
- Kokia yra planuojamo tyrimo trukmė?
- Ar dalyvavimas klinikiniam tyrimui yra mokamas? Ar reikės mokėti už tiriamuosius vaistinius preparatus?
- Ar bus atlyginamos klinikiniam tyrimui patirtos išlaidos?
- Ar bus žinoma, koks gydymas man taikomas tyrimo metu? Ar gauti tyrimo rezultatai bus pateikti tiriamiesiems?
- Kas bus atsakingas už tiriamojo gydymą viso tyrimo metu ir po jo?
- Kokius vaistus ar kitą gydymą gausiu, jei nedalyvaučiau tyrimui? Ar jis kompensuojamas valstybės, ar turėčiau mokėti pats? Kiek kainuotų toks gydymas?
- Ar tyrimo metu galėsiu vartoti įprastus vaistus? Ar turėsiu nutraukti jų vartojimą?

Visi šie klausimai yra aptariami Asmens informavimo ir informuoto asmens sutikimo formoje. Jus rekomenduojama aptarti ir su tyrėju, siūlančiu pacientui dalyvauti klinikiniam tyrimui.

III. KLINIKINIŲ VAISTINIO PREPARATO TYRIMŲ PRIEŽIŪRA LIETUVOJE

Kokios institucijos Lietuvoje prižiūri ir kontroliuoja klinikinių tyrimų vykdymą?

Klinikinių vaistinio preparato tyrimų negalima vykdyti be Lietuvos bioetikos komiteto pritarimo ir Valstybinės vaistų kontrolės tarnybos prie Sveikatos apsaugos ministerijos (toliau – VVKT) leidimo. Šios institucijos dar prieš pradėdant tyrimą įvertina tyrimo užsakovo parengtą tyrimo planą (tyrimo protokolą), sukauptus ankstesnių tyrimų duomenis, tyrėjų kvalifikaciją ir tyrimo centrų galimybes tinkamai atlikti tyrimą.

Abi šios institucijos taip pat yra atsakingos už klinikinių tyrimų vykdymo priežiūrą. Tyrimo užsakovas, atlikdamas tyrimus yra įpareigotas derinti bet kokius nukrypimus nuo protokolo su leidimą (pritarimo liudijimą) tyrimui išdavusiomis institucijomis – VVKT ir etikos komitetu. Vykdomų tyrimų atitikimo Geros klinikinės praktikos reikalavimams inspekcijas Lietuvoje atlieka VVKT, atlikdama planinius ir neplaninius patikrinimus.

Jei kyla klausimų dėl tyrimo teisėtumo ar dėl savo, kaip tiriamojo teisių, pacientas gali kreiptis į leidimus išdavusias institucijas (VVKT ir Lietuvos bioetikos komitetą).

Kur rasti informacijos apie tai, kokie klinikiniai tyrimai šiuo metu atliekami?

Informaciją apie šiuo metu Lietuvoje atliekamus klinikinius vaistinio preparato tyrimus galite rasti Valstybinės vaistų kontrolės tarnybos prie Sveikatos apsaugos ministerijos (<http://www.vvkt.lt>) ir Lietuvos bioetikos komiteto (<http://bioetika.sam.lt>) interneto svetainėje.

Informacija (anglų k.) apie visus klinikinius vaistinio preparato tyrimus, atliekamus Europos Sąjungos šalyse, taip pat skelbiama Europos Sąjungos klinikinių tyrimų registre: <https://www.clinicaltrialsregister.eu>.

Kur kreiptis, jei iškyla klausimų dėl dalyvavimo klinikiuose vaistinio preparato tyrimuose?

Jei esate kviečiamas dalyvauti tyrime arba jame jau dalyvaujate, visus su tyrimu susijusius klausimus galite užduoti į tyrimą Jus pakvietusiam tyrėjui arba tyrėjų grupei vadovaujančiam pagrindiniam tyrėjui. Jų kontaktinę informaciją rasite Asmens informavimo ir informuoto asmens sutikimo formoje, kurios kopija Jums turi būti įteikta.

Kokie teisės aktai reglamentuoja klinikinių vaistinio preparato tyrimų vykdymą Lietuvoje?

Klinikinių tyrimų atlikimas Lietuvoje yra griežtai reglamentuotas. Pagrindiniai teisės aktai, kuriuose įtvirtinti reikalavimai klinikiams vaistinio preparato tyrimams:

- Lietuvos Respublikos biomedicininų tyrimų etikos įstatymas (Žin., 2000, Nr. 44-1247)

- Lietuvos Respublikos farmacijos įstatymas (Žin., 2006, Nr. 78-3056)

- Geros klinikinės praktikos taisyklės, patvirtintos Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 1998 m. birželio 12 d. įsakymu Nr. 320 (Žin., 1998, Nr. 57-1608)

- Pritarimo atlikti klinikinį vaistinio preparato tyrimą liudijimų ir leidimų atlikti klinikinį vaistinio preparato tyrimą išdavimo, tyrimų atlikimo ir kontrolės tvarkos aprašas, patvirtintas Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2006 m. gegužės 31 d. įsakymu Nr. V-435 (Žin., 2006, Nr. 62-2292, 2010, Nr. 108-5566).

Daugiau sužinoti apie klinikinius vaistinio preparato tyrimus, taip pat kreiptis dėl savo, kaip tyrimo dalyvio teisių galite į:

LIETUVOS BIOETIKOS KOMITETA:

Tel.: (8 5) 212 4565

El. paštas: lbek@sam.lt

Interneto svetainės adresas:

<http://bioetika.sam.lt/>

KAUNO REGIONINIŲ BIOMEDICININIŲ TYRIMŲ ETIKOS KOMITETA:

Lietuvos Sveikatos Mokslų Universiteto Kauno klinikos

Fiziologijos ir farmakologijos institutas (Klinikinės farmakologijos padalinys)

Tel.: (8 37) 326 889

El. paštas: kaunorbtek@lsmuni.lt

Interneto svetainės adresas:

<http://lsmuni.lt/lt/struktura/akademiniai-padaliniai/kauno-regioninis-biomedicininis-tyrimu-etikos-komitetas/>

VILNIAUS REGIONINIŲ BIOMEDICININIŲ TYRIMŲ ETIKOS KOMITETA:

Tel.: (8 5) 268 6998,

El. paštas: rbtek@mf.vu.lt

Interneto svetainės adresas:

<http://www.mf.vu.lt/lt/content/vilniaus-regioninio-biomedicininis-tyrimu-etikos-komiteto-informacija>

VALSTYBINĖS VAISTŲ KONTROLĖS TARNYBOS PRIE SVEIKATOS APSAUGOS MINISTERIJOS VAISTŲ SAUGUMO IR INFORMACIJOS SKYRIŲ:

Tel.: (8 5) 263 9547,

El. paštas: vvkt@vvkt.lt

Interneto svetainės adresas: <http://www.vvkt.lt>